



Ангел Каралийчев

Един за всички

Тая холандска приказка съм чувал някога, бях момче като тебе: с мека жълта коса, с малки цървулки, бели навои и торбичка, пълна догоре с кравайчета, орехи, сушени сливи и ябълки, сърбани при коледуването. Ние бяхме тогава една малка дружина от седем момчета и на кадената вечер ходихме с дрянови тояги от къща на къща. Влизахме в дворовете и почвахме да тропаме по вратите с тоягите:

Чутур-бутур-Коледа,  
дай ми, бабо, кравайче,  
че ти счупвам сокайче!

Над нас валеше сняг на парцали, черковната камбана бучеше над белите хълмове, ние тичахме по улиците, под натегналите крушови кло-ни, търкаляхме големи снежни топки и се връщахме капнали от студ, с претръпнали пръсти. И помня тогава – беше една хубава коледна вечер. Прибрахме се всички в къщи, седнахме да вечеряме. Мама подаде един голям кравай – още топъл. Всички протегнахме десници да го разчупиме. Тогава вярвахме, че който отчупи най-големия комат – нему ще се падне най-голям дял от работата по нивите. И всеки се мъчеше да заграби поне половината от кравая. Най на края ние ядохме варено жито с чукани орехи. Старите хора разказват, че колкото житни зърна изяде човек – толкова жълтици ще спечели през живота си. Подир вечерята мама сне от тавана цяло свесло от грозде. Седнахме под камината, захрупахме жълтите кехлибарени зърна от някогашните вехти лозя и за да не заспиме до полунощ, баща ми зачете една малка синя книжка, която беше донесъл от Оряховица. И помня приказката в тая книжка до ден днешен, и всяка година ми се струва, че тя става все по-хубава. Чувай сега да ти я разкажа:

„... Далеч някъде има една земя, където живеят високи и руси хора със сини очи. Земята на холандците. Там са пръснати чудесни села, със спретнати къщи, като кутийки, със зелени ливади, високи тихи дървета. а над дърветата облаци, дошли от морето. Дълго време се множил холандският народ и когато държавата станала тясна, той не грабнал оръжие да отнеме земята на своите съседи, а се обърнал към морето и рекъл: «Дръпни се назад! Огромна е морската стихия, ала човешката сила е още по-голяма.» Запретнали се холандците и задружно почнали да ограждат с каменни стени огромни пространства и да пресушават оградените места. И ето че там, където е било някога морско дъно, сега шумят ниви и градини, мъждукат хубави села, а на север се издига висока

каменна стена. Тя варди ниската земя от морето. Веднъж от едно крайбрежно село излезли две холандчета – братче и сестриче. Те тръгнаха край морската стена да събират раковини. Грозно бучало морето и блъскало стената. Двете деца по една каменна стълба се покачили върху самата стена и погледнали: далеко някъде се огъвали мокрите мачти на една рибарски кораб. Слезли пак долу и си тръгнаха. Свечерявало се. Както вървели край стената, те чули шум – сякаш чурулика ручей. Вдигнали глава и видели, че от стената струи през една малка пукнатина морска вода. Стената почвали да се руши. Подир един час морето ще я надвие и ще се втурне като хала. Ще потопа селата, ще издави хората, ще помете добитъка. Изтръпнали от страх двете холандчета.

– Како, тичай в село – казало момчето, – обади на хората, та да дойдат, пък аз ще натискам дупката с пръст. Втурнало се момчето надолу, потънало в мрачината, а малкото момче навряло пръстчето си в дупката и спряло водната струя. Бърже притъмняло. Морето ревяло отвъд стената като ламя, черни птици летели с писък над равнината, а холандчето затреперало. Малкото му сърце тупкало. Пръстът му угаснал от студ. Дръпнало детето пръстчето си – да го затопли с дъх, – но водната струя избликнала и го плиснала в очите.

– Стой! – закрепяло със сълзи детето. – Ти няма да погубиш Холандия! – И затиснало пукнатината с длан.

Обърнало се да види иде ли някой. Няма никого. Само светлинки на мирни села треперят в далечината. Но ето че храброто момче почнало да губи силите си. Причерняло му пред очите. Още един миг и то ще падне на земята. Водата ще налегне пропуканата стена, ще нахлуе и ще почне да дави – селата, хората, добитъка... Тъкмо в тоя миг се чули човешки гласове. Пристигнали десетина мъже с фенери, с лопати и чукове. Те грабнали детето, целунали го и бърже зазидали пукнатината. Отнесли на ръце малкия спасител в къщи. Майка му дълго време гряла със сълзи и майчин топъл дъх пръстчето, което спасило живота на хиляди хора, но от било вече мъртво. И останало холандчето без един пръст на ръката, но то не Тъгувало, защото знаело, че на тоя свят най-хубавото нещо е да се жертваш за другите...“

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране: sir\_Ivanhoe, август, 2007 г.  
Разпознаване и последна редакция: NomaD, август, 2008 г.

**Издание:**

Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982  
Издателство „Български писател“, 1982

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9062>]